

Pinkhof-Hilfman geneeskundig woordenboek. 9e, herziene druk. Onder redactie van J.J.E. van Everdingen, N.S. Klazinga en J. Pols. 915 bl. Bohn Stafleu Van Loghum, Houten 1992. ISBN 90-313-1216-9. Prijs: geb. f 129,50.

Coelho zakwoordenboek der geneeskunde. 24e, geheel herziene druk. Bewerkt door A.A.F. Jochems en F.W.M.G. Joosten. 904 bl. Elsevier/Koninklijke PBNA, Arnhem 1993. ISBN 90-6228-218-0. Prijs: geb. f 37,50.

P.L.M. Kerkhof, *Woordenboek der geneeskunde, Nederlands-Engels, Engels-Nederlands*. 340 bl. Bohn Stafleu Van Loghum, Houten 1993. ISBN 90-6016-858-5. Prijs: geb. f 85,-.

Wat is het nut van een Nederlandstalig medisch woordenboek in deze tijd van internationale wetenschappelijke communicatie? Wordt niet alles wat belangrijk is in het Engels geformuleerd? Nee, de moedertaal blijft het primaire medium om wetenschappelijke informatie te verwerven, te verwerken, te bespreken en door te geven. Dat het daarbij niet moet blijven, en dat men in het Engels moet publiceren om belangrijke informatie verder dan de taalgrenzen te dragen, is een ander onderwerp.

Over de nieuwe druk van het *Geneeskundig woordenboek* kunnen wij kort zijn. Vorige drukken zijn genoegzaam bejubeld (terecht) en zoals de samenstellers zelf bij deze druk al aangeven: er wordt eigenlijk gewerkt aan een later te verschijnen volledige herziening. Dat blijkt echter een aanzienlijk werk te zijn, zodat men heeft gekozen voor een tussentijdse conventionele herdruk. Daarin zijn nieuwe woorden toegevoegd, zijn obsoleete termen geschrapt en is slechts een beperkt aantal correcties doorgevoerd.

De redactie van het Tijdschrift laat zich voor de schrijfwijze van Nederlandse medische termen leiden door de keuzen die in dit woordenboek zijn gemaakt, althans voor zover de termen nog niet in het algemeen Nederlands spraakgebruik zijn ingeburgerd; is dat laatste wel het geval (bijvoorbeeld bij astma), dan volgt zij Van Dales *Groot woordenboek der Nederlandse taal* (momenteel de 12e druk).

De huidige druk van het *Geneeskundig woordenboek* lijkt even goed bruikbaar als de vorige, maar het wachten is op de echte herziene versie. Daarin hopen wij termen aan te treffen als acrofase, desafferentie, glycolalyx, ductus vitellinus, lyoni-satie, opsoklonie en polymorfisme, en hopelijk zal van 'amok' ('explosieve bewustzijnsvernauwing met vernietigingsdrang en zinloos moorden' (is moorden ooit zinvol?; ref.)) niet meer worden vermeld dat die gemoedstoestand alleen bij het Maleise ras voorkomt; ook kan trombotest met een kleine letter worden geschreven als aanduiding van een bepaald type test. Verder heet het defecte enzym bij homocystinurie cystathionine β -synthase (niet: synthetase) en is het niet 'myoclonus nocturna' maar 'nocturnus'. De *Nomina anatomica* worden niet altijd consequent gevolgd, bijvoorbeeld staat er 'anthelix' en 'sulcus auriculae posterior' in plaats van 'antihelix' en 'sulcus auricularis posterior'. Ten slotte het prototype van een woordenboekfout: 'adiposurie' wordt verklaard door te verwijzen naar 'liposurie' – en omgekeerd.

Het *Zakwoordenboek der geneeskunde* heeft in de inmiddels 24e druk zijn handzame formaat behouden. Dit woordenboek geeft bovendien de mogelijkheid om de wetenschappelijke term terug te vinden als men de populaire weet (bijvoorbeeld ijzerstapeling-hemosiderose). Aan de binnenzijde van de voorkant is een aantal normaalwaarden afgedrukt. Het is geen wetenschappelijk woordenboek, maar zeer geschikt voor wie wil weten wat de medische termen betekenen. Daarom wordt het ook veel gebruikt door andere beroepsgroepen in de gezondheidszorg. Het verschil met het *Geneeskundig woordenboek*

blijkt goed uit de beschrijving onder 'arteria': het *Zakwoordenboek* geeft de Nederlandse vertaling van een beperkt aantal genoemde vaten, het *Geneeskundig woordenboek* geeft alle arteriae, zonder vertaling, maar met de correcte anatomische benaming (uit de *Nomina anatomica*). In het *Zakwoordenboek* worden wel termen uitgelegd als 'pervasief', 'Index medicus', en 'signa' (in de betekenis: schrijf op het etiket).

Medisch-wetenschappelijke informatie blijft onder de korenaam staan als ze niet uiteindelijk in het Engels wereldkundig wordt gemaakt. In dat verband is het vertaalwoordenboek van Kerkhof interessant. Het geeft een groot aantal medische termen in het Nederlands en in het Engels. Een duidelijk systeem ontbreekt echter, en dat maakt het een grillig woordenboek. Allerlei gebruikelijke medische termen blijken er niet in te staan (boezemfibrilleren, persoonlijkheidsstoornis, progestageen, strengziekte) maar merkwaardigerwijs kan men wel vinden hoe 'aanhalingstekens openen en sluiten' in het Engels kan worden weergegeven. Opmerkelijk is ook de Nederlandse ingang 'avonturierster die mannen exploiteert' (Engels: vamp, vampire (sl.)). Daarnaast wordt de vertaling gegeven van het obsoleete arsenobenzol. Vier arteriën worden met name genoemd, maar waarom juist die vier? Soms is het boek meer een woordenboek dan een vertaalwoordenboek: achter het Engelse 'inhaler' staat 'instrument voor toediening van een aerosol', en achter 'immunopathogenese' staat 'etiologie verklaren via de principes van de immunologie' – niet echt een vertaling. Het is een boek met veel informatie maar of men een bepaald begrip erin zal aantreffen is op voorhand niet te voorspellen.

H.C. WALVOORT

R. Robinson en R. Stott, *Medical emergencies*. Diagnosis and management. 6e druk. 417 bl., fig., tabellen.. Butterworth-Heinemann, Oxford 1993. ISBN 0-7506-0897-8. Prijs: ingen. f 61,85.

Dit is de 6e druk van een handzaam boek dat voor het eerst in 1970 verscheen. In de volgende drukken is het boek steeds naar nieuwe inzichten aangepast. In deze laatste editie is bovendien een extra paragraaf over AIDS toegevoegd.

Het boek is uitermate praktisch van opzet en omvat de meest voorkomende acute problemen in de inwendige geneeskunde. De indeling van het boek is gericht op aandoeningen van orgaansystemen (cardiovasculair, respiratoir, gastro-intestinaal, renaal en neurologisch), maar niet consequent. In het hoofdstuk over algemene klinische problemen zijn onderwerpen als shock en coma ondergebracht. Daarnaast zijn er hoofdstukken over intoxicaties, hypothermie en acute ziekten met koorts. De hoofdstukken beginnen meestal met een korte uiteenzetting van de klinische diagnostiek, gevolgd door richtlijnen voor de behandeling die in het algemeen nogal directief zijn. Men mist feitelijk de (pathofysiologische) achtergrond en de reden van een bepaalde therapiekeuze. Dit hangt grotendeels samen met de opzet van het boek.

De therapeutische aanbevelingen zijn in het algemeen gedetailleerd en goed bruikbaar. Het boek is niet altijd up to date. Zo wordt bij de behandeling van septische shock aanbevolen om nebacumab (Centoxin) te geven in bepaalde gevallen, een middel dat inmiddels uit de handel is genomen.

Een goed en verantwoord gebruik van het boek vergt achtergrondkennis van de besproken ziektebeelden.

L.G. THIJIS

P.C. Cross en K.L. Mercer, *Cell and tissue ultrastructure*. A functional perspective. 420 bl., fig. Freeman, New York 1993. ISBN 0-7167-7033-4. Prijs: geb. £ 39,95.